

Sršeň mandarínská (*Vespa mandarinia*)

Anglické jméno: Asian giant hornet, Japanese Giant hornet

Čeleď: Vespidae

Obr 1: Sršeň mandarínská. Foto: Yasunori Koide (Wikimedia Commons).

Původ: Původním areálem výskytu je Asie, konkrétně Čína, Japonsko, Rusko, Jižní Korea, Indie, Bhútán, Nepál, Myanmar, Laos, Malajsie, Thajsko a Vietnam.

Sekundární rozšíření: V roce 2019 byl nahlášen výskyt sršně mandarínské na západě USA ve státě Washington a také na kanadském ostrově Vancouver. Po pěti letech, v prosinci roku 2024, byla prohlášena za vymýcenou v této oblasti.

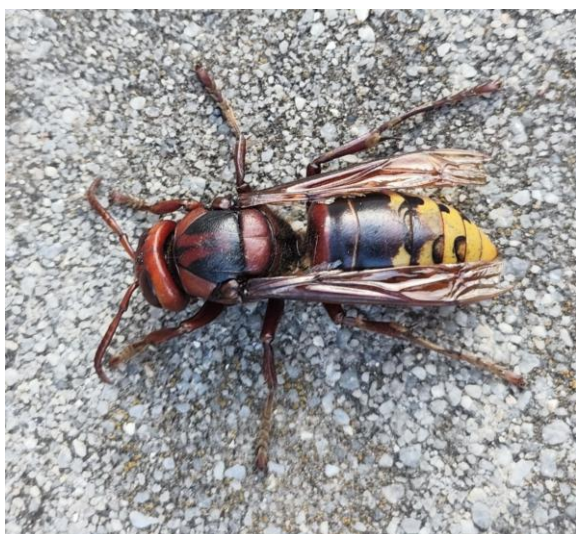
Obr 2: Rozšíření sršně mandarínské. Zdroj: Wikimedia Commons

Rozšíření v ČR: V ČR se tento druh nevyskytuje.

Cesty zavlečení: Nejpravděpodobnějším způsobem šíření na velké vzdálenosti je transport oplodněných královen od podzimu do jara. Tato neúmyslná přeprava se může týkat zeminy (např. stavebnictví, zahradnictví), dřeva (jako cílové komodity nebo i dřevěných palet a prokládek), ale i dalšího zboží.

Popis: Sršeň mandarínská je největší druh rodu *Vespa* na světě. Délka těla královny může přesáhnout 5 cm. Samci a dělnice jsou podstatně menší než královny (délka těla 3,5 až 3,9 cm). Sršeň mandarínská má světle oranžovou širokou hlavu, tykadla jsou obvykle žlutooranžová až tmavě hnědá. Na zadečku se střídají pruhy tmavě hnědé a černé barvy s pruhy podobného oranžovožlutého odstínu jako hlava. Šestý zadečkový článek je zcela žlutý. Žihadlo může dosáhnout až 6 mm a obsahuje poměrně silný jed (ale slabší než jed včely medonosné).

Jedinci sršně mandarínské jsou vynikající letci. Hnízda si staví nejčastěji v zemi, v norách po hlodavcích, či v kořenovém systému stromů. V září, v době maximálního počtu jedinců v kolonii, zde žije kolem dvou set dělnic. Dospělci se živí rostlinnými šťávami, pro své larvy ale loví různé bezobratlé.

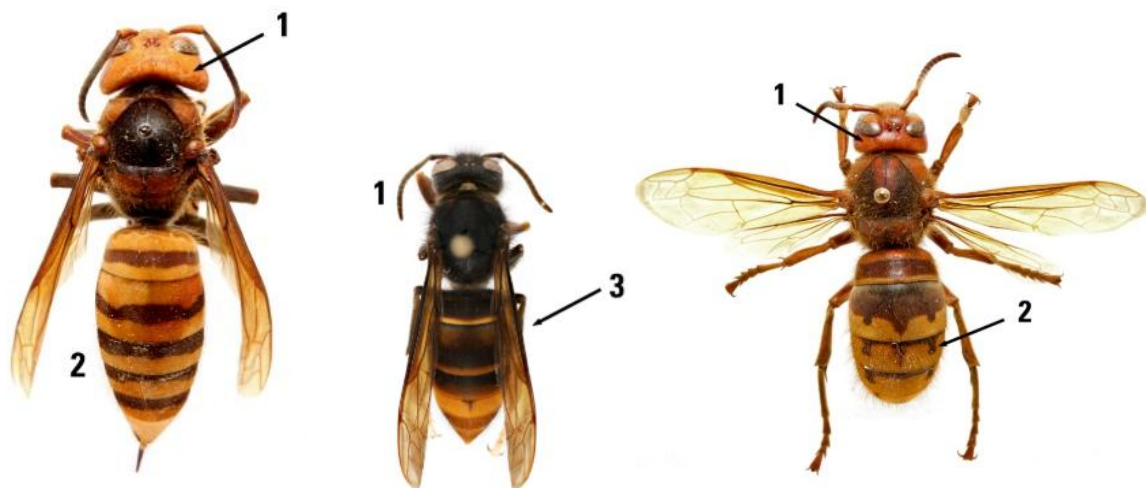

Obr 3: Obr. 5 Sršeň obecná. Foto: Jan Bělina

Obr 4: Sršeň asijská. Foto: Václav Novák.

Možnosti záměny: Nejpodobnějším druhem u nás je sršeň obecná (*Vespa crabro*). Má ale mnohem menší oranžovou hlavu. Na zadečku sršně mandarínské najdeme pouze pruhování, nikoliv tečky a další obrazce jako u s. obecné. U sršně asijské (*Vespa velutina*) zase převládá tmavé zbarvení s výjimkou čtvrtého zadečkového článku oranžové barvy. Má také nápadně žluté konce nohou.

Obr 5: Srovnání sršně mandarínské, sršně asijské a sršně obecné (zleva doprava). Zdroj: NC State University

Velikostně i barevně podobné jsou jedni z našich největších zástupců blanokřídlých. Prvním z nich je pilořitka velká (*Urocerus gigas*), samičky měří až 4 cm a na konci zadečku mají výrazné kladélko, které může připomínat žihadlo. Na jižní Moravě se vzácně objevuje žahalka obrovská (*Megascolia maculata*), samičky mají oranžovou hlavu a měří až 4,5 cm.

Obr. 6 Pilořitka velká. Foto: Jan Walter

Obr. 7. Žahalka obrovská. Foto: Jan Walter

Riziko: Prvním rizikem je predace jiných druhů bezobratlých. Loví housenky, pavouky, ale i kudlanky či brouky. A samozřejmě další blanokřídlé. Dovede podnikat masové útoky na hnízda jiných společenských blanokřídlých (včel, vos i sršní), během nichž útočí, zabíjí a obsazuje hnízda, někdy i po dobu několika dnů, aby

nakrmila své vlastní larvy. Představuje také významného konkurenta o potravu pro další druhy sršní.

Další je riziko pro člověka. Sršeň mandarínská může lokálně výrazně redukovat chované včely medonosné. Lze předpokládat, že by tato sršeň byla pro evropské včely vážnějším problémem než aktuálně se šířící sršeň asijská. Asijské včely, např. včela východní (*Apis cerana*), mají nastaveny různé obranné mechanismy proti sršním, např. rychlé obklopení jedince sršně, jeho zahřátí třesem a zabití. Evropské včely ale toto nedokážou.

Díky velkému žihadlu a jedu v něm pak sršeň mandarínská představuje přímé ohrožení i pro člověka samotného. Jako i ostatní druhy sršní sice neoplývá agresivitou, ale pokud se člověk dostane do blízkosti hnízda (což vzhledem k jejich výskytu pod zemí není tak těžké), zaútočí. Například Japonsko uvádí ročně 20 – 40 úmrtí ve spojitosti se sršní mandarínskou.

Likvidace: V případě výskytu sršně mandarínské v Evropě budou využívány stejné metody likvidace jako u sršně asijské. Klíčová je role veřejnosti, při nahlašování prvních nálezů jedinců v dané lokalitě. Po objevení jedinců je nutné dohledat hnízdo (telemetrie, pozorování vypouštěných nakrmených jedinců), a to následně zlikvidovat.

Zdroje:

European Commission: Directorate-General for Environment and Umweltbundesamt GmbH, Study on invasive alien species – Development of risk assessments to tackle priority species and enhance prevention – Final report (and annexes), Publications Office of the European Union, 2022, <https://data.europa.eu/doi/10.2779/302048>

https://animaldiversity.org/accounts/Vespa_mandarinia/

<https://www.planetdeadly.com/animals/murder-hornet>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Sr%C5%A1e%C5%88_mandar%C3%ADnsk%C3%A1

Obr 1: Yasunori Koide, Wikimedia Commons, dostupné z:

https://commons.wikimedia.org/wiki/Vespa_mandarinia#/media/File:20200512-P1100031_Vespa_mandarinia_japonica.jpg

Obr 2: Wikimedia Commons, dostupné z:

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Distribution_of_Vespa_mandarinia_map.svg

Obr 5: https://entomology.ces.ncsu.edu/wp-content/uploads/2023/08/Big-Three-Wasps_Quick-Visual-Guide-for-North-Carolina.jpg

Citace: Čolobentičová L., Görner T. 2026. Sršeň mandarínská (*Vespa mandarinia*), informační karta, AOPK ČR, Dostupné na: <https://invaznidruhy.aopk.gov.cz/invazni-druhy-z-unijniho-seznamu>